

С. 141.

2. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї Літературисторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16 вересня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 40. – Ст. 2021.

3. Смокович М. Адміністративне судочинство як елемент конституційного ладу / М. Смокович // Юридична Україна. – 2011. – № 9. – С. 24.

4. Руденко А. В. Адміністративне судочинство: становлення та здійснення: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / А. В. Руденко; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2006. – 20 с.

5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – Ст. 446.

6. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар. – Вид. 3-є / за ред. С. В. Ківалова, О. І. Харитонової; [Ківалов С. В., Харитонova О. І., Пасенюк О. М., Аракелян М. Р. та ін.]. – Х.: Одиссей, 2008. – 560 с.

7. Юридична енциклопедія: в 6 т. / ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: Українська енциклопедія, 1998. – Т. 1: А-Г. – С. 47.

УДК 378.1 (043.2)

Хомишин І. Ю., к.ю.н.,

Навчально-науковий Інститут права та психології,
Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Необмежені можливості глобального інформаційного простору сприяють швидкій зміні технологій вищої освіти. Змінюється організація вищої освіти, відбувається перехід від традиційних формальних ступенів до безперервної освіти протягом життя, від навчання в традиційних формальних інститутах до навчання в закладах вищої освіти різних типів і різного статусу. Відбувається формування єдиного освітнього простору.

Успіхи економічно розвинених країн, засновані, передусім, на знаннях, викликають потребу не просто в удосконаленні вищої освіти, а в отриманні такого вищої освіти, яка дозволяє їй власнику легко інтегруватися і знайти собі застосування в міжнародній діяльності. Доказом цього служить той факт, що глобалізація економіки і розвиток технологій створюють економіку глобального знання, яка передбачає інтернаціоналізацію і виробників продукції,

яка ними виготовляється, і особливо університетів та інших навчальних закладів, та тих програм навчання, які вони пропонують [1, с. 41].

Приматом глобалізації в галузі вищої освіти виступають наднаціональні інтереси, загальна конкуренція, в тому числі комерціалізація вищої освіти. Наведене вище висловлювання свідчить про неминуче, повсюдне заміщення відношення до вищої освіти не як до «суспільного надбання», а як до освітньої послуги. Але при цьому, необхідно зазначити, що за таких умов уряди низки найбільших європейських держав з традиційно безкоштовною вищою освітою повинні будуть в найближчі роки докорінно змінити зафіксоване в конституціях положення про вищу освіту як «суспільне надбання».

Прояв глобалізації в галузі вищої освіти, пов'язаний з утворенням єдиного світового освітнього простору, утворює специфічне середовище, в якому повинні функціонувати вищі навчальні заклади. При цьому, на нашу думку, необхідно звернути особливу увагу на певні прояви глобалізації, які безпосередньо впливають на систему вищої освіти:

— збільшення і реальної, і віртуальної мобільності людей, капіталу і знань, завдяки новим формам транспорту, розвитку Інтернету, збільшення інтеграції світового співтовариства, масових міграцій населення, викликаних воєнними конфліктами та економічними кризами;

— розвиток транснаціональних корпорацій призводить до глобального підприємництва без кордонів;

— прискорення темпів розвитку економіки і її мінливого характеру в умовах зростання конкуренції і, як наслідок, — необхідність підготовки людей до життя в умовах скорочення сфери некваліфікованої та малокваліфікованої праці, глибокі структурні зміни у сфері зайнятості, що визначають постійну потребу в підвищенні професійної кваліфікації та перепідготовки працівників, зростанні їх професійної мобільності;

— зростання значення людського капіталу, який в розвинутих країнах становить 70-80% національного багатства, що обумовлює інтенсивний, випереджувальний розвиток вищої освіти в порівнянні зі зростанням економіки загалом.

Глобалізація в галузі вищої освіти означає, що і вищі навчальні заклади, і навіть держави сьогодні більше не можуть самотійно і автономно без урахування багатомірної інтеграції знаходити рішення проблем, що виникають в галузі вищої освіти, оскільки вони стали взаємозалежними в процесі прийняття рішень в силу виходу

предмета регулювання за межі території, на якій проживає населення окремо взятих держав [2, с. 22].

Розвиток економіки, процеси модернізації та демографічне зростання стимулюватимуть попит на вищу освіту. Попит на вищу освіту зростає не тільки кількісно, а стає все більш диверсифікованим. Традиційні кваліфікації вищої освіти (звання і дипломи), незважаючи на деяке зниження їх ролі на ринку праці як і раніше збережуть своє значення як самого важливого напряму діяльності закладів вищої освіти. Вони будуть доповнені різними спеціалізованими професійно орієнтованими програмами і навчальними курсами, адаптованими до потреб нових спеціалізацій, що виникають у сфері економіки, яка характеризується глобалізованим і лібералізованим ринком робочої сили, «глобалізованими професіями», мобільністю кваліфікованої робочої сили [3, с. 24]. Сьогодні нові комунікаційні технології та Інтернет пропонують нові, більш гнучкі можливості здобуття вищої освіти, задовольняючи потреби в тих випадках, коли традиційні вищі навчальні заклади не спроможні цього зробити. З вищенаведеного можна зробити головний висновок про те, що вища освіта стає одним з найдинамічніших ринків. При цьому, необхідно зазначити, що виникнення ринку вищої освіти без кордонів не супроводжується пропорційним збільшенням державних витрат, що і призводить до зростання комерційного сектора здобуття вищої освіти.

Значне збільшення попиту на вищу освіту, існуючі проблеми бюджету і ресурсів, з якими зіштовхуються усі, навіть економічно розвинені країни, що бажають задовольнити цей попит, – усе це визначає освітній простір, в якому вищі навчальні заклади можуть розширити пропозиції зі здобуття вищої освіти.

За низкою напрямів своєї освітньої діяльності, наприклад таких як менеджмент, значне зростання нових вищих навчальних закладів вже сьогодні є прямою загрозою на ринку вищої освіти для існуючих традиційних університетів.

Певною мірою розвиток цих закладів збагачує сектор академічної вищої освіти, стимулює інновації в старих академічних вищих навчальних закладах, ставить під сумнів академічні традиції і стимулює їх модернізацію. Віддаляючись від старої академічної культури традиційних університетів, іноді відверто піддаючи її сумніву, стираючи розмежування між академічним навчанням і професійною підготовкою, вищі навчальні заклади нового, ринкового типу відкидають багатовікові традиції університетів [4, с. 34-42].

Формування єдиного освітнього простору, освітнього ринку в галузі вищої освіти дає унікальні можливості для вищої освіти і одночасно ставить питання про зіставлення національних освітніх систем. Тому і виникає необхідність сумісності національних даних про вищу освіту шляхом введення міжнародних освітніх стандартів. Ця необхідність викликана і тим, що сьогодні інформаційні технології дозволяють студентам вільно переміщатися в єдиному освітньому просторі, тобто почати навчання в одному університеті, продовжити в іншому і закінчити в третьому або одночасно слухати курси в різних вищих навчальних закладах. Це можливо робити, навіть не змінюючи місця проживання.

Отже, вплив глобалізації на вищу освіту вимагає певних змін в проведенні освітньої політики шляхом введення міжнародно-правових регуляторів, насамперед, регуляторів глобального адміністративного права [2, с. 22]. Це пов'язано, передусім, з розширенням недержавного, комерційного сектора вищої освіти і з швидким розповсюдженням транснаціональної освіти.

Держава не повинна чинити спротив, а, навпаки, конструювати своє позитивне ставлення до приватної вищої освіти, навіть виступаючи на захист підходу до вищої освіти, заснованої на принципах «соціального надбання». При сучасному підході до освітньої політики адміністративно-правове регулювання вищих навчальних закладів, заснованих на приватній формі власності, необхідно регламентувати так, щоб вони, як і державні вищі навчальні заклади, виконували державні функції. Така освітня політика в умовах світового освітнього ринку, на нашу думку, повинна спиратися на міжнародно-правовий механізм регулювання відносин у рамках глобального адміністративного права в галузі вищої освіти, включаючи:

— нормативні правила і вимоги, виконання яких гарантує освітнім структурам і державним, і приватним отримання освітньої ліцензії;

— міжнародні норми з контролю реєстрації вищих навчальних закладів і за освітнім процесом, що ними здійснюється;

— професійний кодекс в галузі вищої освіти на основі розробок ЮНЕСКО і Ради Європи та ін.

Література

1. Зарецкая С. П. Международная составляющая современного высшего образования / С. П. Зарецкая // Сборник обзоров «Глобализация и образование», РАН, ИНИОН, 2001. – С. 41.

2. Зеленцов А. Б. Новое административное право: юридическая природа и проблемы концептуального обоснования / А. Б. Зеленцов //

Сб. материалов Всероссийской науч.-практ. конфер. «Актуальные проблемы публичного права в России и за рубежом». – М.: РУДН, 2011. – С. 22.

3. Тиндик Н. П. Трудова міграція в епоху глобалізації: інтеграція у світ чи втеча від бідності: монографія / Н. П. Тиндик. – Львів: ЛьвДУВС, 2009. – 600 с.

4. Зимняя И. А. Ключевые компетенции: новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высш. образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34-42.

УДК 347.44 (043.2)

Янчак Я. О., здобувач,
Навчально-науковий інститут права,
Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

МЕДИЧНА ПОСЛУГА: ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Становлення України як правової держави, вдосконалення адміністративно-правового регулювання надання належної медичної допомоги громадянам. усунення неузгодженості положень законодавства в частині правової регламентації медичних послуг об'єктивно вимагають удосконалення категоріального апарату, який застосовується у межах адміністративно-правової регламентації охорони здоров'я громадян [1, с. 96].

За вищезгаданих умов у вжиток входить термін «медична послуга», який останнім часом все частіше використовується медичними спеціалістами та управлінцями сфери охорони здоров'я.

Вперше на правових засадах термін «медична послуга» зустрічається в проекті Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування». У цьому Законі під медичною послугою розуміють «будь-яку дію або сукупність дій суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я, спрямовану на профілактику, діагностику, лікування, реабілітацію, яка має самостійне значення і використовується як основа для планування обсягу і вартості медичної допомоги» [2].

Сьогодні існує безліч визначень понять «медична послуга» і «медична допомога». Наприклад, Л. В. Щербаченко подає наступне: «медична послуга – це послуга лікувально-профілактичного характеру, яка здійснюється одним або бригадою медичних працівників у процесі лікування хворого». Поняття «медична допомога» автор ототожнює з поняттям «лікування» [3, с. 170]. Шутов М. М. під медичною послугою розуміє «дії медичного